

Oprac. Agnieszka Szostek

ŚWIĘTO PATRONA SZKOŁY PODSTAWOWEJ IM. STANISŁAWA DĄMBSKIEGO W RUDNEJ WIELKIEJ

„Dwie rzeczy pragnę:
dojść kiedyś do Boga
I życie moje poświęcić ojczyźnie”.
(Izydora Dąmbska)

Jak co roku w listopadzie społeczność Szkoły Podstawowej im. Stanisława Dąmbskiego w Rudnej Wielkiej spotkała się, aby przypomnieć życie i dokonania naszego patrona. 17 listopada 2023 r. Święto Patrona Szkoły poświęcone zostało upamiętnieniu rocznicy urodzin i śmierci córki Stanisława Dąmbskiego, profesor Izydory Dąmbskiej, wybitnej uczonej, filozof, żołnierza Armii Krajowej. Organizatorem uroczystości był samorząd Gminy Świlcza oraz grono pedagogiczne szkoły. Patronat nad wydarzeniem objął Uniwersytet Rzeszowski.

Uroczystość szkolną poprzedziła msza święta w kościele pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus w Rudnej Wielkiej odprawiona przez księdza dr Wacława Sopla, proboszcza parafii.

W swojej homilii ksiądz proboszcz przypomniał sylwetkę niezłomnej Izydory Dąmbskiej oraz wydarzenia towarzyszące ceremonii pogrzebowej pani profesor w 1983 r., w której uczestniczyła elita intelektualna Polski, m. in. poeta Zbigniew Herbert, a mszę świętą celebrował ksiądz profesor Józef Tischner.

Część oficjalną uroczystości odbywającej się w Domu Parafialnym im. św. Jana Pawła II rozpoczęło wprowadzenie sztandaru Szkoły Podstawowej

w Rudnej Wielkiej oraz odśpiewanie hymnu państwowego.

Dyrektor szkoły Pani Małgorzata Mazepa powitała licznie zgromadzonych gości.

W tym ważnym dniu swoją obecnością zaszczycili nas:

- Pan Adam Dziedzic – poseł na Sejm X kadencji,
- Pan Dawid Homa – Wójt Gminy Świlcza,
- Pan prof. dr hab. Aleksander Bobko – senator IX kadencji oraz rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego w latach 2012-2015,
- Pani Małgorzata Rauch – Podkarpacki Kurator Oświaty,
- Pan Piotr Wanat – Przewodniczący Rady Gminy Świlcza,
- Ksiądz dr Wacław Sopel – proboszcz parafii pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus w Rudnej Wielkiej,
- Pan Tadeusz Pachorek – Wicestarosta Rzeszowski,
- Pan Tomasz Wojton – Przewodniczący Rady Powiatu,
- Pan Sławomir Miłek – Radny Powiatu Rzeszowskiego,
- Pani prof. dr hab. Barbara Judkowiak – nauczyciel akademicki Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, prawnuczka Stanisława Dąmbskiego,
- Pan prof. dr hab. Jan Woleński – członek Polskiej Akademii Nauk, Polskiej Akademii Umiejętności oraz Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, nauczyciel akademicki Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie,
- Pan dr hab. Krzysztof Bochenek – Dyrektor Instytutu Filozofii, profesor Uniwersytetu Rzeszowskiego,
- Pan prof. dr hab. Tadeusz Półchłopek – pracownik naukowego Instytutu Polonistyki i Dziennikarstwa Uniwersytetu Rzeszowskiego,
- Pan Tadeusz Kensy – działacz opozycyjny,
- Pani Eliza Oleszak – dyrektor Centrum Usług Wspólnych Gminy Świlcza,
- Pani Dorota Madej – Dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej w Świlczy z siedzibą w Trzcianie,
- Pan Zbigniew Lis – Kustosz Regionalnego Domu Tradycji Ludowych w Trzcianie,
- Panie i Panowie dyrektorzy jednostek organizacyjnych oraz placówek oświatowych Gminy Świlcza oraz Dyrektor Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 12 w Rzeszowie,
- Radni Gminy Świlcza,
- Pani Ewelina Krasoń – Przewodnicząca Rady Rodziców Szkoły Podstawowej im. Stanisława Dąmbskiego w Rudnej Wielkiej,
- Pani Olga Rusin-Przywara – Prezes Stowarzyszenia „Wspólnie dla Rudnej Wielkiej”,
- Członkowie Stowarzyszenia „Wspólnie dla Rudnej Wielkiej”,
- Pani Anna Brzęk-Szela – prokurent Podkarpackiego Centrum Hurtowego Agro-Hurt SA w Rzeszowie,
- Rodzice uczniów Szkoły Podstawowej im. Stanisława Dąmbskiego w Rudnej Wielkiej,
- Prezesi oraz Przewodniczący organizacji społecznych,
- Nauczyciele, pracownicy i uczniowie Szkoły Podstawowej im. Stanisława Dąmbskiego w Rudnej Wielkiej.

Pani dyrektor Małgorzata Mazepa podziękowała zgromadzonym gościom za potwierdzenie swoją obecnością wyjątkowości Dnia Patrona Szkoły połączonego z upamiętnieniem 120. rocznicy urodzin oraz 40. rocznicy śmierci Izydory Dąmbskiej, najmłodszej córki Stanisława Dąmbskiego. Pani dyrektor zaznaczyła, że nasza społeczność z dumą wypełnia powinność pielęgnowania pamięci i szerzenia wiedzy o prof. Izydory Dąmbskiej i jej niezłomnej służbie dla Polski.

Następnie głos zabrał poseł na Sejm X kadencji, Pan Adam Dziedzic, który odwołał się do rodzinnych korzeni Izydory Dąmbskiej oraz podkreślił rolę dworu w Rudnej Wielkiej w procesie kształtowania świadomości narodowej. Osobowość uczonej rozwijała się wśród ludzi gotowych na poświęcenie swego życia dla spraw kraju, gdzie umiłowanie tradycji i obowiązku przekazywane było z pokolenia na pokolenie. Rodzina Dąmbskich na trwałe wpisała się w historię Rudnej Wielkiej i Polski, a nauka patriotyzmu oraz wierność wartościom będą stale żywe dzięki działaniom podejmowanym przez lokalną społeczność, szkołę, a także władze Gminy Świlcza. Pan poseł Adam Dziedzic przypomniał o trwającym remoncie grobowca Dąmbskich na cmentarzu w Świlczy oraz wyraził nadzieję na przyszłość – zainteresowanie odpowiednich instytucji i pracę na rzecz ocalenia miejsca, *„gdzie się to wszystko zaczęło, a gdzie powinno powrócić życie”.*

Wójt Gminy Świlcza Pan Dawid Homa podkreślił znaczenie Stanisława Dąmbskiego oraz jego rodziny dla uczniów, pracowników oraz lokalnej społeczności zgromadzonej wokół szkoły w Rudnej Wielkiej. Członkowie starego rodu senatorskiego herbu Godziemba, który na przełomie XVIII i XIX osiedlił się w Rudnej Wielkiej, świadomie i z pełnym zaangażowaniem przyjmowali obowiązki obywatelskie, społeczne, państwowe i polityczne, a historia senatora Stanisława Dąmbskiego jest ściśle związana z Rudną Wielką.

Część wykładową uroczystości rozpoczęła prawnuczka fundatora i patrona naszej szkoły, pani prof. dr hab. Barbara Judkowiak, która jako gość honorowy obchodów wprowadziła zebranych w Domu Parafialnym w miniony świat prelekcją pt. „Panie z dworu w Rudnej”. Przypomniała portrety i imiona babek, matki i sióstr Izydory Dąmbskiej a także mieszkanek dworu spoza rodziny (jak niania czy nauczycielki). Zasygnalizowała ich lektury i pasje artystyczne. Kobiety powszechnie wówczas przygotowywano przede wszystkim do roli matki, żony i pani domu. Tymczasem Izydora, która została profesorem filozofii, nie przystaje do powszechnie utrwalonego obrazu kobiety we dworze początków XX w. Wybrała inną drogę życiowej realizacji dążenia do dobra. Oddana nauce i nauczaniu, pozostała wierna wartościom wyniesionym z „gniazda rodzinnego”: dążeniu do prawdy, uczciwości, poszanowaniu drugiego człowieka, przyrody i pracy oraz przywiązaniu do ojczyzny, której służyła jako żołnierz AK.

Dr hab. Krzysztof Bochenek zaproponował zebranym na uroczystości mierzenie się z trudnymi pytaniami podczas wykładu na temat: „Czy komuś jeszcze jest potrzebna filozofia?”, a tym samym sprowokował nas do refleksji nad podstawowymi problemami i ideami. Padło wiele pytań filozoficznych, a rozważania o siłach napędzających każde działanie człowieka tłumaczą miejsce filozofii w dzisiejszym dynamicznie zmieniającym się świecie.

„Izydora Dąmbska – rola autorytetu w społeczeństwie”– to tytuł wykładu,

który wygłosił prof. dr hab. Aleksander Bobko. Pan profesor zwrócił uwagę słuchaczy na niezmienną potrzebę istnienia autorytetów, które odgrywają inspirującą, integrującą i regulującą rolę w życiu społecznym. Zmieniają się czasy, ale nadal większość ludzi w różnych momentach swojego życia potrzebuje wsparcia w zdobywaniu doświadczenia, dlatego wciąż szukamy oparcia w rodzicach, nauczycielach, mistrzach, mentorach. Prof. Aleksander Bobko odwołał się do autorytetu Izydory Dąmbskiej, doskonale łączącej wiedzę z konsekwencją i życiem w zgodzie z określonymi wartościami.

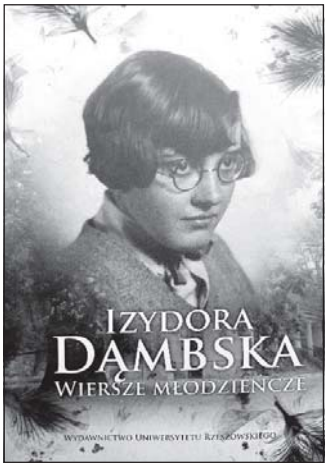
Znamienity gość obchodów Dnia Patrona Szkoły w Rudnej Wielkiej profesor Jan Woleński podzielił się ze słuchaczami rozważaniami na temat wielkości i niezłomności najmłodszej córki Stanisława Dąmbskiego w wystąpieniu pt. „Wspomnienie o Izydorze Dąmbskiej jako o filozofce". Uczeń i magistrant Pani profesor przywołał obrazy z przeszłości i zaprezentował osobę niezwykłą, która w środowisku filozoficznym, w bardzo trudnym okresie, odegrała ważną rolę oraz pozostawiła spuściznę w postaci ogromnego dorobku naukowego.

Na zakończenie części wykładowej głos zabrał Pan Tadeusz Kensy, który w swojej prelekcji zatytułowanej: „Co to jest prawda według Izydory Dąmbskiej?" podkreślał niezłomność charakteru wielkiej filozofki, jej nieustanne dążenie do rozwoju, wolności i niezależności. Pani profesor nie ustawała w swej pracy wychowawczej, walczyła o wolność myśli w badaniach i nauczaniu filozofii, pomimo wielu trudności, dotykających ją w powojennej rzeczywistości naszego kraju.

Na zakończenie oficjalnej części wykładowej delegacja przedstawicieli społeczności szkolnej udała się na cmentarz parafialny, aby złożyć kwiaty na grobie rodziny Dąmbskich.

„Zimowy wieczór.
W starym polskim dworze,
Jasny płomień na kominku gorze.
Ogień, przyjaciel polskiego domu,
Który nie szczędzi
swych darów nikomu"...
(Izydora Dąmbska)

W drugiej części obchodów zaproszono zebranych na spotkanie z młodzieńczą poezją Izydory Dąmbskiej w montażu słowno-muzycznym przygotowanym przez Panią Agatę Micał, Panią Martę Urban oraz Pana Filipa Nowickiego. W swoich utworach, nastoletnia wówczas autorka, pozwoliła zobaczyć dom i środowisko ziemiańskie, rodzinę o pięknych wartościach i kultywującą tradycje patriotyczne. *„Ileż to razy tej komnaty ściany / widziały życie i śmierci i rany / Tych, którzy ufni w jutrzenkę swobody / szli na bój krwawy, jak weselne gody (...)"* – tak pisała młoda dziewczyna, mieszkanka dworu w Rudnej Wielkiej, a kolejne pokolenia uczą się od niej wielkiego umiłowania ojczystego kraju. To w dworku w Rudnej Wielkiej narodziły się zainteresowania literackie Izydory, dlatego wdzięczni jesteśmy za możliwość wejrzenia w obowiązki, obyczaje, kulturę, które kształtowały charakter Izydory i stanowiły fundament do formowania wartości, którym była wierna przez całe życie.

Prezentacja utworów Izydory Dąmbskiej w wykonaniu uczniów i uczennic rudniańskiej szkoły to hołd dla tych, którzy przyczynili się do odzyskania przez Polskę niepodległości, a w szczególności wyraz podziwu dla wielkiej polskiej uczonej, Profesor Izydory Dąmbskiej. Tłem dla poezji był śpiew patriotycznych pieśni, układ baletowy z biało – czerwonymi flagami oraz tradycyjny taniec polonez.

Przez całe swoje dorosłe życie Izydora oddana była sprawie polskiej, a w trudnych czasach, w jakich przyszło jej żyć, pozostała wierna wersom, które zapisała jako młoda mistrzyni pióra:

Nie wystarczy zapał wiary.
Nie wystarczy dobra wola,
By ze złotych strun Eola,
Zabrzmiał śpiew nasz, prosty, stary,
Co ugina wojsk sztandary.
Nie wystarczy zapał wiary,
Żeby zostać czymś w narodzie.
Nie wystarczą martwe słowa.
Nie wystarczy szumna mowa,
O jedności i o zgodzie,
Żeby zostać czymś w narodzie!
Na to musisz stwierdzić czynem,
Że się naród ukochało,
Pod sztandarem wiary stało,
Polski wiernym było synem.
Choć nie klękło się przed gminem,
Na to trzeba stwierdzić czynem.
(Izydora Dąmbska)

Kończąc tę wyjątkową uroczystość szkolną, Pani Dyrektor Małgorzata Mazepa zacytowała słowa Jerzego Perzanowskiego, polskiego filozofa i logika, który tak pisał o Izydorze Dąmbskiej: „Ci, co odeszli – pozostają. Żyją w sercach bliskich oraz w pamięci tych, którzy zetknęli się z dziełem ich pracy i życia. I nieraz, paradoksalnie wtedy, gdy już ich nie ma, zyskują nowych przyjaciół. Zyskują ich poprzez swe dzieło oraz dobrą pamięć o sobie."

Przytoczone fragmenty utworów piętnastoletniej Izydory Dąmbskiej pochodzą z tomiku opublikowanego przez Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego pt. „Izydora Dąmbska. Wiersze młodzieńcze" wydanego z okazji 40. rocznicy jej śmierci oraz 120. rocznicy urodzin. Nakład książki dofinansowany został przez Fundację im. Zofii i Jana Włodków w Krakowie i Stowarzyszenie „Wspólnie dla Rudnej Wielkiej".

W dniu poprzedzającym Dzień Patrona Szkoły im. Stanisława Dąmbskiego w Rudnej Wielkiej, 16 listopada 2023 r., na Uniwersytecie Rzeszowskim, odbyło się zebranie poświęcone życiu i pracy Izydory Dąmbskiej oraz Galerii Dąmbskich pozostającej w zbiorach rzeszowskiego Muzeum Okręgowego. Gospodarzem konferencji był rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego, prof. dr hab. Sylwester Czopek.

W spotkaniu uczestniczyła prof. dr hab. Barbara Judkowiak, prof. dr hab. Aleksander Bobko, dr hab. prof. UR Tadeusz Półchłopek oraz dyrektor Wydawnictwa UR dr Mateusz Hołojuch. Społeczność Rudnej Wielkiej reprezentowała podczas tego wydarzenia dyrektor Szkoły Podstawowej im. Stanisława Dąmbskiego w Rudnej Wielkiej Pani Małgorzata Mazepa.

Msza św. w Kościele Parafialnym pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus

Wystąpienie dyrektora szkoły, Małgorzaty Mazepy

Wystąpienie posła na Sejm X kadencji, Adama Dziedzica

Wystąpienie wójta Gminy Świlcza, Dawida Homy

Prowadzący uroczystość Filip Nowicki

Prof. dr. hab. Barbara Judkowiak z prof. dr. hab. Tadeuszem Półchłopkiem

Wystąpienie dr. hab. Krzysztofa Bochenka

Wystąpienie prof. dr. hab. Aleksandra Bobko

Wystąpienie prof. dr. hab. Jana Woleńskiego

Wystąpienie Tadeusza Kensego

Zaproszeni goście

Polonez w wykonaniu uczniów szkoły

Występ finałowy uczniów szkoły

Występy uczniów

Spotkanie na Uniwersytecie Rzeszowskim